

Folklig poesi.

Julminne.

Dikt av Johannes Nilssons morbror, Hans Petter Johnson, född 1841 i Alhult, död 1893 i Californien, Emigrerade i unga år till U.S.A. Dikten har tillkommit i U.S.A. och därifrån för många år sedan sänd till släktingarna i Sverige (avskrift av avskrift).

- 1) Kärt lever i mitt minne, Julafton i vår nord
Det fröjdade mitt sinne, Att sitta kring vårt bord.
I syskonringen kära, I enighet och frid
Och glädjas till Guds ära, För denna julhögtid.
- 2) Det var en ryggås stuga, Byggt på det gamla sätt
Mång högväxt man fick buga, Och kunde ej gå rätt
Vid tjtälten som vi kalla, Där bjälken satt på tvär
War träskorna av alla, Avtogos bakom där.
- 3) Ty fram på golvet bredd, Vi om Julafton strå.
Sig tak och väggar tedde, Med helga bilder på.
Med grova penslar draga, På vanligt småländskt vis
Men i det hela tagna, Till julhögtidens pris.

- 4) Hur ljuvligt emot kvällen, När kyrkoklockors ljud
Oss kallade kring tjällen, Att fröjdas för vår Gud.
Då dagens sysslor lämnas, Man reder sig till fäst
Evad som helst då ämnas, Att glädja hjärtat mest.
- 5) Den bäst kan glädjen njuta, Som hafver Jesus kär
Och dagens sysslor sluta, Med renade begär
Som Herrans godhet prisar, För frälsningen beskärd
Och nåden Gud bevisar, Emot en fallen värld.
- 6) Vid sång och läsning flydde, Julafton för oss fort
Min fader ock uttydde, För oss vad Jesus gjort
Som lät sig födas ringa, Vid krubban av ett stall
Att frid och frälsning bringa, Till oss och världen all,
- 7) Bland främmande nationer, Vid stilla havets strand
Jag älskar sångens toner, Ifrån mitt fosterland
Och prisar Gud för löftet, Uti hans helga ord
Guds Helge and skall vila, Bland folken uti nord.

ACC. N:R M. 11857:3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- 8) Om än vi bli kringströdda, Bland folken här på jord
Må vi i Norden födda, Ej glömma herrans ord
Att vi ej löftet mister, Och Anden viken bort
Och likna så det trädet, Som vissnar och blir torrt.
- 9) Men såsom träd planteras, På nytt i edens gård
Och utav Gud regeras, Och bliva i hans vård
Så vi i Jesus grönska, I tro och kärlek ren
Den julfröjd vi tillönska, Av hjärtat var och en.

"Gamla sägner bland befolkningen i Mestocka med omkring liggande byar", upptecknade av Johannes Nilsson juli 1938.
(2½ fol.ark).

I) Tydor

- 1) Så mycket som lärkan sjunger före Kyndelsmässodagen får hon tiga sen.
- 2) Om det fryser på natten före de 40 Martyrer, det är den 9 mars, blir det 40 frostnätter sen framåt - inte i följd, men frostnätter infinna sig alltsomoftast som gör avbrott i växtligheten.
- 3) Om man får höra göken första gången på året då man är fastande (inte ätit) blir man göksmutsad.

Att höra göken från väster första gång är bästegök (lycka).
Att höra den från norr är sorgegök. Att höra den från öster är tröstegök. Att höra den från söder är döde gök.

Om göken gal på barkvist betyder foderbrist (missväxt);
likaså om göken gal i höhässjorna blir det sjukligt med fodret och korparna komma att gala över skråen till nästa vår.

- 4) Mars månad torr och April våt, Maj kall fyller bondens lada all.
- 5) Om gatan (d.v.s. fägatan) är grön 1 maj, blir den röd om midsommar.

6) Den som kommer först hem från Kyrkan juldagen får först höstat av.

7) Om träden bli rimmiga vid Advänt och julatid och sen också på förvintern ock rimmet går för regn och milt väder, blir det regn på sommaren; går rimmet av för torr och kall blåst, blir det torrt. Det mulnar och ser ut till regn men kommer intet. Lika är förhållandet med ishang, som fäster sig på träd och husväggar och takskunkar; bli istapparna mycket långa på takskunkarna vid stallarna, blir vintern ihållig.

8) Om det fryser till när det varit töväder och fryser till Petter Katt (den 22/2) blir det kallt till Froenatt (den 25/3).

9) Practicum (ny och nedan).

Om en hugger gagnsträd på ny, går mask i virket. Hugger man det på nedan står det sig.

Man skall klippa fåren på ny så kommer det (ullen) fortare igen och man får mer nästa gång än om man gör tvärt om.

Men sitt hår skall man klippa på nedan så slipper en ha besvär med det så ofta.

10) Man skall inte bära in höet i ladan med riva utan ta det i bara händerna, annars trivs inte kreaturen av fodret.

ACC. N:R M.11857:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- 11) Man skall hösta före Olsmässe för sen biter lien sämre och kraften i höet försämras sen Ola, Lasse och Bertil ha varit ute och fördärvat gräset.
- 12) Om det blåser häftig västanvind Mikaelidagen kör havsfrun in sitt fä på landet och fodret blir odröjt.
- 13) När höet blir mycket och ladan blir full, skall man låta en bås i stallet vara tom för det blir odröjt.
- 14) När de var ute och körde med häst och den inte ville gå fram, var där något i vägen som körkarlen inte kunde se. Han skulle då gå fram och ta av huvudstolen på hästen och spotta igenom den men vända bort ansiktet fort, annars kunde han få om än han ingenting såg.
- 15) Om de fick tyngre lass så hästarna drogo mer än naturligt var intet annat att göra än ta in på första bästa ställe och låna hus och inte säj något, varför man kom in förrän man sov, för då blev man själv sjuk.
- 16) Om man fick värk skulle man låta skjuta över sig så gick värken bort.
- 17) När bönderna släppte ut sina djur första gången om våren, läste dem en bön av följande lydelse:

"Herrn Jesus den gode herden bevare min boskap i detta år för björna ram för varga tand för ormar vesslor (?) räv och lo och allt som skada kan."

18) När de tamde skulle de viska någonting i öran på dem (djuren), så gick det bättre att ta rätta på dem.

19) När en ko kalvat skulle hon gå över stål innan hon fick träda över tröskeln utom lagårn.

20) Odöpta barn. Om barn föddes fick dem inte hojena ? (odöpta). Om inte tillfälle gavs att få döpt barnet, fick inte barnet lämnas ensamt, för då kunde troll komma och byta barn med dem.

21) Begravning. Dem fick inte åka lik (döda). De skulle bäras, så de hade stora liklag så de kunde skiftas om med att bära. Här i Weinge var det två mil från Rävshult till Weinge. Att åka lik var en Chinant (?) mot den döde.

22) Trolovning. När de skulle gifta sig bruka dem ha en böla-man eller kvinna, som framförde ärendet till den åtrådda. Han eller hon skulle lite (få till ?) extra ett par strumpor om han lyckades.

23) Bröllop. När det blev bröllop skulle det gå mycket annor-

lunda till än nu för tiden, för när de skulle till kyrkan för att vigas, skulle bruden åka i en fin vagn omgiven av brudpigor. Brudgummen skulle rida på en hingst. Lajesvennerna skulle rida förr (= i förväg) till kyrkan och rida tillbaka och möta brudstassen 3 gånger på vägen innan de nådde kyrkan. Sen skulle Brudpigor och lajesvenner följa brudparet fram till Altaret. Brudpigorna skulle ställa sig vid brudens sida och lajesvennerna vid brudgummens.

Sen det var över for de hem till bröllopgården och så skulle der vara gille, spel, dans och lekar i tre dagar och tre nätter på den plats dit de nygifta skulle flytta. Spelemännen skulle vara med och spela på vägen, både till och från kyrkan och så allt en strof under bröllopsmiddagen.

24) Brudens bestyr. Också bruden hade mycket att tänka (på), som hon inte fick förglömma. Hon skulle gå till sjuka fattiga och visa sin godhjärtighet mot så många hon kunde nå och mot djuren om de var lantbrukare för att det skulle lyckas och gå dem väl.

25) Brudgummen. Om brudgummen söp sig full och bar sig dumt åt bröllopsdagen båda(de) det inte gott.

26) Om annandag jul bruka(de) drängarna rida staffans ske. De hade då ställt upp en tunna och så skulle ryttarna ha en hammare i handen och i förbifarten slå botten av tunnan. Den som lyckades göra det och inte falla av hästen vann priset.